

ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

УДК 378.011.3-051:373.3]:371.314.6

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2026.358069>

Оксана Шквир, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та соціальної роботи Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0683-6557>

Богдан Кришук, кандидат педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та соціальної роботи Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9999-5356>

Галина Дудчак, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та соціальної роботи Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9999-5356>

Ольга Поляновська, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та соціальної роботи Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6512-3867>

Світлана Чернюк, викладач кафедри педагогіки та соціальної роботи Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-3305-6522>

ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті акцентовано увагу на важливому завданні підготовки майбутніх учителів початкових класів – формуванні soft skills. Доведено, що залучення майбутніх учителів початкових класів до проєктної діяльності сприяє формуванню у них soft skills. Уточнено сутність понять “soft skills” та “проєктна діяльність”. Визначено педагогічні умови формування soft skills майбутніх учителів початкових класів засобами проєктної діяльності. Висвітлено досвід викладачів Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії щодо реалізації визначених педагогічних умов у процесі викладання освітніх компонентів на різних рівнях освіти.

Ключові слова: soft skills; проєктна діяльність; майбутні учителі початкових класів; педагогічні умови формування soft skills майбутніх учителів початкових класів засобами проєктної діяльності; освітні компоненти.

Табл. 1. Літ. 10.

Oksana Shkvyr, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor of the Pedagogy and Social Work Department, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0683-6557>

Bohdan Kryshchuk, Ph.D. (Pedagogy), Professor of the Pedagogy and Social Work Department, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9999-5356>

Halyna Dudchak, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the Pedagogy and Social Work Department, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9999-5356>

Olha Polianovska, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the Pedagogy and Social Work Department, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6512-3867>

Svitlana Cherniuk, Lecturer of the Pedagogy and Social Work Department, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-3305-6522>

FORMATION OF SOFT SKILLS OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS BY MEANS OF PROJECT ACTIVITIES

The article focuses on the important task of training future primary school teachers – the formation of soft skills. It is proven that involving future primary school teachers in project activities contributes to the formation of their soft skills. The objective of the article is to highlight the pedagogical conditions for the formation of the soft skills of future primary school teachers by means of project activities and the experience of teachers of the Department of Pedagogy and Social Work of Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy in their implementation. The essence of the concepts of “soft skills” and “project activities” has been clarified. It has been found that soft skills are universal skills that are needed in any field of professional activity. The groups of soft skills have been determined: individual-personal, communicative, and organizational-management, which together ensure the effectiveness of the professional activity of a primary school teacher. Based on the study of scientific and pedagogical literature, the method of expert assessments and ranking, the pedagogical conditions for the formation of soft

ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

skills of the future primary school teachers by means of project activities have been determined: ensuring the professional orientation of project activities; organizing structured team interaction of students; using instructional materials regarding the content of projects and requirements for their presentation. The experience of teachers of the Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy in implementing the specified pedagogical conditions in the process of teaching the following educational components is highlighted: "Didactics" (professional pre-higher level of education), "Didactics of Primary Education" (first (bachelor's) level of higher education), "Psychology of Pedagogical Activity" (second (master's) level of higher education), "Technologies for Studying Educational Branches of Primary School" (second (master's) level of higher education). Prospects for further scientific research have been identified: studying foreign experience in the formation of soft skills of the future primary school teachers by means of project activities and determining effective pedagogical conditions that could be implemented in the practice of domestic higher education institutions.

Keywords: soft skills; project activities; future primary school teachers; pedagogical conditions for the formation of soft skills of the future primary school teachers by means of project activities; educational components.

Постановка проблеми. Реформування системи початкової освіти в контексті положень Концепції Нової української школи зумовила нові вимоги до рівня професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів закладів загальної середньої освіти.

У Професійному стандарті "Вчитель закладу загальної середньої освіти" (2024 р.) визначено низку професійних компетентностей, які мають бути сформовані у вчителя сучасної початкової школи, серед них мовно-комунікативна, емоційно-етична, психологічна, здоров'язбережувальна, організаційна, компетентність педагогічного партнерства та ін. [8]. Всі вони передбачають володіння вчителем soft skills (м'якими навичками), що забезпечують ефективність взаємодії з учасниками освітнього процесу, адаптивність та управління власною педагогічною діяльністю. Ці навички допомагають успішно вирішувати професійні завдання та педагогічні ситуації, з якими кожен день стикається вчитель, досягати успіху в професійній діяльності.

Відтак формування soft skills майбутніх учителів початкових класів закладу загальної середньої освіти є важливим завданням підготовки майбутніх фахівців.

Soft skills успішно формуються через діяльність, яка передбачає контактну взаємодію, спілкування; розробку творчого продукту; розвиток критичного мислення, емоційного інтелекту, креативності, стресостійкості, вміння працювати в команді. До таких видів діяльності відносимо проєктну.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню сутності та класифікації soft skills присвячені праці С. Бойд, Н. Гудими, Н. Дудник, Г. Клекстон, П. Мосс, Ю. Портланд, Р. Хіпкінс та ін.

Теоретичні та практичні засади розвитку soft skills майбутніх учителів вивчали О. Беляєв, А. Бобро, О. Демченко, О. Ільїна, Н. Казьмірчук та ін.

Проблему організації проєктної діяльності у процесі підготовки майбутніх педагогів різних спеціальностей досліджували М. Сорочан, Л. Шевченко та ін. (Дошкільна освіта); Ю. Большакова, С. Буднік, С. Купчак, І. Федь та ін. (Початкова освіта); Є. Вариченко, К. Горчинська Т. Крамаренко, О. Марущак, Д. Неміров, Р. Пазюк та ін. (Середня освіта).

Однак проблема формування soft skills майбутніх учителів початкових класів засобами проєктної діяльності залишається малодослідженою.

Мега статті полягає у висвітленні педагогічних умов формування soft skills майбутніх учителів початкових класів засобами проєктної діяльності та досвіду викладачів кафедри педагогіки та соціальної роботи Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (ХГПА) щодо їх реалізації.

Мета статті передбачає розв'язання таких завдань:

1. Уточнити зміст понять "soft skills" та "проєктна діяльність".
2. Визначити педагогічні умови формування soft skills майбутніх учителів початкових класів засобами проєктної діяльності.
3. Описати досвід викладачів кафедри педагогіки та соціальної роботи Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії щодо реалізації визначених педагогічних умов.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз наукових джерел свідчить про те, що здебільшого поняття "soft skills" інтерпретується як здатність особистості гнучко та раціонально застосовувати навички у різних ситуаціях, забезпечуючи ефективне прийняття рішень та адаптивну поведінку у динамічному та нестабільному середовищі. При цьому термін "soft" підкреслює гнучкість і м'якість підходу, а "skills" – практичні вміння діяти цілеспрямовано [1].

Soft skills (м'які навички) є універсальними навичками, оскільки, на відміну від hard skills (твердих навичок) потрібні у будь-якій сфері професійної діяльності. Результати емпіричних досліджень, проведених у провідних закладах вищої освіти, засвідчують домінуючу роль soft skills у структурі професійного та особистісного успіху фахівця [6].

У контексті нашого дослідження поняття "soft skills" будемо розглядати, як сукупність індивідуально-особистісних, комунікативних та організаційно-управлінських навичок [2], що забезпечують ефективність професійної діяльності вчителя початкових класів (таблиця 1).

О. Демченко, Н. Казьмірчук, К. Коваль та І. Стахова зазначають, що розвиток soft skills майбутніх

ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

учителів початкових класів є важливим чинником його конкурентоспроможності та професійного акмеологічного зростання особистості педагога, успіху [3; 5].

Таблиця 1

Soft skills учителя початкових класів та їх змістова характеристика

Група soft skills	Характеристика навичок	Прояв у педагогічній діяльності
Індивідуально-особистісні	прийняття рішень, розв'язання проблем, цілепокладання, самоуправління, самоосвіта, позитивне мислення, орієнтація на результат, критичне й творче мислення, самопрезентація, прогнозування, емоційний інтелект	ефективне планування діяльності, здатність до саморозвитку, прийняття педагогічно доцільних рішень, реагування на власні емоційні стани та емоції інших, здатність до генерації оригінальних ідей
Комунікативні	аргументоване висловлення своїх думок, взаємодія з учасниками освітнього процесу, врахування різних точок зору, мовленнєвий етикет, активне слухання, міжкультурна чутливість	побудова ефективної педагогічної взаємодії, створення сприятливого комунікативного середовища
Організаційно-управлінські	організація діяльності, командна робота, лідерство, планування, створення сприятливого психологічного клімату, управління конфліктами	ефективна організація освітнього процесу, координація групової роботи

Формуванню soft skills у майбутніх учителів початкових класів сприяють різні види діяльності, зокрема проєктна. Існують різні підходи до розкриття змісту поняття “проєктна діяльність”. Ми поділяємо думку В. Каламаж, яка тлумачить його як “належно мотивовану, спеціально організовану спільну діяльність суб’єктів навчання в складі проєктних груп, спрямовану на вирішення певної проєктної задачі й створення реального продукту шляхом групового та автономного навчання, що містить в собі одночасне вивчення мови, професійно-орієнтованого навчального контенту і розвиток навичок, за фасилітативної допомоги викладача у певний обмежений період часу” [4, 40].

Проєктна діяльність відіграє значну роль у формуванні м’яких навичок майбутніх учителів початкових класів, оскільки створює ситуації реальної взаємодії, відповідального вибору й спільного досягнення результату.

Погоджуємося з думкою Н. Котелянець та А. Кушнір, які зазначають, що інтеграція проєктної діяльності в процес підготовки майбутніх учителів початкових класів сприяє розвитку у них комунікативних навичок, креативності, здатності до співпраці та відповідальності за результати колективної праці [7].

На основі вивчення науково-педагогічної літератури (О. Беляєв, О. Бобро, О. Демченко, В. Каламаж, Н. Котелянець та ін.) нами було визначено такі педагогічні умови формування soft skills майбутніх учителів початкових класів засобами проєктної діяльності: організація структурованої командної взаємодії студентів; варіативний підхід до вибору тем проєктів; забезпечення професійної спрямованості проєктної діяльності; оптимальне

поєднання індивідуальних, парних та групових форм проєктної діяльності; стимулювання проєктної діяльності; використання інструктивних матеріалів щодо змісту проєктів та вимог до їх презентації.

З метою визначення серед них найбільш вагомими нами було використано метод експертних оцінок. Експертами були викладачі кафедри педагогіки та соціальної роботи ХГПА (10 осіб). Їм було запропоновано виокремити серед запропонованих умов три найважливіші. На основі аналізу результатів дослідження та методу ранжування визначено такі три педагогічні умови формування soft skills майбутніх учителів початкових класів засобами проєктної діяльності: забезпечення професійної спрямованості проєктної діяльності (100 %); організація структурованої командної взаємодії студентів (90 %); використання інструктивних матеріалів щодо змісту проєктів та вимог до їх презентації (80 %).

Розкриємо особливості реалізації кожної педагогічної умови на прикладах вивчення освітніх компонентів у ХГПА.

Перша педагогічна умова – забезпечення професійної спрямованості проєктної діяльності – передбачає орієнтацію проєктної діяльності на розв’язання типових для початкової школи професійних завдань: планування й організація освітнього процесу, створення розвивального та безпечного освітнього середовища, співпраця з учасниками освітнього процесу та ін. Така проєктна діяльність розвиває позитивну мотивацію до навчання та формує індивідуально-особистісні, комунікативні та організаційно-управлінські навички soft skills.

Професійна спрямованість проєктної діяльності забезпечується тоді, коли студенти виконують не

ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

абстрактні навчальні завдання, а проєкти, зміст і спосіб реалізації яких відтворюють типові професійні дії вчителя початкових класів та вимагають взаємодії, розподілу ролей, прийняття рішень, презентації результатів і їх рефлексивного аналізу. За такої організації проєктної діяльності м'які навички формуються не ізольовано, а в процесі розв'язання професійно значущих педагогічних завдань, що надає їм особистісної й фахової цінності.

Значну увагу слід приділяти тематиці проєктів, яка має відповідати професійним завданням вчителя початкових класів та викликати інтерес у студентів. До прикладу, у процесі вивчення освітнього компонента "Дидактика", що викладається на фаховому передвищому рівні вищої освіти в ХГПА, студентам пропонуються такі теми проєктів: "Від програми до живого уроку", "Карта методів для одного класу", "Методична валіза учителя", "Навчання через запитання", "Маршрут учня на уроці". У процесі вивчення освітнього компонента "Психологія педагогічної діяльності" (другий (магістерський рівень вищої освіти) здобувачі освіти активно включаються в розробку таких проєктів, як "Учитель у ситуації стресу: алгоритм професійної саморегуляції", "Емоційний клімат класу: діагностика і педагогічна підтримка", "Психологічний супровід адаптації молодших школярів".

Друга педагогічна умова – організація структурованої командної взаємодії студентів – ґрунтується на цілеспрямованому формуванні студентських груп з чітко визначеними ролями, завданнями та зонами відповідальності; створенні такого освітнього середовища, де кожен учасник проєктної діяльності має можливість навчитися взаємодіяти та координувати дії з іншими членами команди.

Структурована командна взаємодія у проєктній діяльності є ефективним середовищем формування soft skills, оскільки забезпечує розвиток аргументованої комунікації, саморегуляції та контактної взаємодії. Також командна робота сприяє формуванню навичок планування, координації, рефлексії та конструктивного розв'язання проблем і конфліктів.

При вивченні різних освітніх компонентів ми організуємо командну розробку проєктів, у ході якої кожен студент отримує конкретну роль та вчиться координувати свої дії із іншими членами команди. Наприклад, один студент може відповідати за визначення дидактичної мети та очікуваних результатів навчання, інший – за добір і структурування змісту навчального матеріалу, ще один – за розробку візуального супроводу, окремий студент – за презентацію результатів проєкту тощо. Так у процесі вивчення освітнього компонента "Дидактика початкової освіти", що викладається на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти в ХГПА, залу-

чаємо студентів до виконання групових навчальних проєктів. Наведемо приклади таких проєктів:

1. "Організація ранкової зустрічі в початковій школі". У ході виконання проєкту студенти розробляють структуру заняття, добирають методи та прийоми роботи, визначають ролі учасників, презентують власну модель проведення ранкової зустрічі.

2. "Вирішення конфліктної ситуації" – передбачає об'єднання студентів у групи та аналіз ними педагогічної ситуації, розподіл ролей (учитель, учень, батьки), інсценізація, моделювання варіантів розв'язання конфлікту та обґрунтування найбільш ефективної стратегії педагогічної взаємодії.

3. "Адаптація навчального матеріалу до індивідуальних освітніх потреб учнів". У межах цього проєкту здобувачі освіти розробляють диференційовані завдання, планують освітню діяльність з урахуванням рівня підготовки учнів та презентують результати командної роботи.

4. "Проєктування та проведення уроку в початковій школі" передбачає розробку студентами у командах конспектів уроків. У процесі роботи здійснюється розподіл ролей (розробник завдань, модератор, доповідач), спільне планування структури уроку, моделювання педагогічної взаємодії, проведення фрагменту уроку (мікророзкладання).

5. Проєкт "Зміст освіти в Україні та за кордоном" передбачає дослідження студентами в командах змісту освіти в різних країнах світу, складання порівняльної характеристики із українською системою освіти, підготовку мультимедійної презентації та представлення результатів роботи.

Третя педагогічна умова – використання інструктивних матеріалів щодо змісту проєктів та вимог до їх презентації. Розробка проєкту та його презентація – це вид пошуково-творчої самостійної роботи, який потребує вміння аналізувати наукову літературу та нормативні документи; проводити емпіричні дослідження; систематизувати, порівнювати та узагальнювати зібраний фактичний матеріал; пропонувати нові педагогічні ідеї та доводити їх ефективність; співпрацювати з іншими учасниками проєкту; оцінювати результати проєктної діяльності [10, 34].

Опитування здобувачів освіти показало, що основні труднощі, які вони відчують під час проєктної діяльності, зумовлені витратою значної кількості часу на визначення основних ідей проєкту та їх представлення в певній логічній послідовності.

З метою оптимізації проєктної діяльності студентів розробляються інструктивні матеріали (методичні рекомендації), в яких мають бути висвітлені вимоги до структури та змісту проєктів, а також їх презентації. Ці вимоги мають бути еталоном оцінювання якості виконаної роботи.

ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Так при вивченні освітнього компонента “Технології вивчення освітніх галузей початкової школи”, що викладається на магістерському рівні вищої освіти в ХГПА, майбутні вчителі початкових класів залучаються до розробки компонентів технології вивчення конкретної освітньої галузі. Вивчення кожної технології має однаковий план, який відповідає компонентам структури процесу навчання: цільовий, стимуляційно-мотиваційний, змістовий, операційно-діяльнісний, контрольно-регулювальний, оцінно-результативний. Студенти самостійно вибирають компоненти та розробляють проєкти. Вимоги до проєктів та доповідей прописані в методичних рекомендаціях, що розміщені на платформі Moodle [9]. Наведемо приклад вимог до доповіді:

1. Доповідь має тривати до 10 хвилин.

2. Доповідь має мати чітку структуру: вступ (розкрити сутність мети освітньої галузі, сутність компонента та запропонувати визначення сутності компонента технології вивчення певної освітньої галузі; основна частина (розкрити особливості компонента технології, акцентуючи увагу на галузі, навести конкретні приклади); висновки (визначити, яке місце займає цей компонент в системі компонентів технології вивчення освітньої галузі).

3. Під час доповіді організувати взаємодію зі студентами (продумати запитання до присутніх студентів) [9, 7].

Після прослуховування доповіді здобувачі освіти ставлять запитання авторам проєкту та оцінюють їхню роботу, керуючись вимогами, що висвітлені в методичних рекомендаціях.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, soft skills – це сукупність індивідуально-особистісних, комунікативних та організаційно-управлінських навичок, що забезпечують ефективність професійної діяльності вчителя початкових класів. Успішному формуванню soft skills сприяє залучення майбутніх учителів початкових класів до такої проєктної діяльності, що має професійну спрямованість та передбачає структуровану командну взаємодію студентів і використання інструктивних матеріалів щодо змісту проєктів та вимог до їх презентації.

Подальший науковий пошук варто спрямувати на вивчення зарубіжного досвіду формування soft skills у майбутніх учителів початкових класів засобами проєктної діяльності та визначення ефективних педагогічних умов, які б можна було б імплементувати в практику вітчизняних ЗВО.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беляев О.Б., Ільїна О.О. Формування soft skills у майбутніх учителів Нової української школи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. № 79. Т. 1. 2021. С. 13–16.

2. Бобро А. Формування soft skills у майбутніх учителів початкової школи. *Наукові записки. серія “Психолого-педагогічні науки” (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)*, (1), 2021. С. 117–124.

3. Демченко О., Казьмірчук Н., Стахова І. Розвиток soft skills майбутніх учителів початкових класів як засіб акмеологічного зростання. *Професійна педагогіка*. 2022. № 1(24). С. 91–100.

4. Каламаж В.О. Психологічні чинники ефективності групової проєктної діяльності студентів ЗВО у процесі вивчення іноземної мови : дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філософії : 19.00.01. Луцьк, 2019. 225 с. URL: <https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/10/Dysertatsiya-Kalamazh.pdf> (дата звернення: 12.03.2026).

5. Коваль К.О. Розвиток “soft skills” у студентів – один з важливих чинників працевлаштування. *Вісник Вінницького політехнічного університету*. Вип. 2, 2015. С. 162–167.

6. Коновальчук І.М. Розвиток “soft skills” майбутніх учителів початкових класів у процесі фахової підготовки. *Modern vision of implementing innovations in scientific studies*. February 14. Marseille, French Republic. Collection of scientific papers “SCIENTIA”. 2025. С. 192–198.

7. Котелянець Н. Кушнір А. Формування творчого мислення майбутніх учителів початкової школи засобами проєктної діяльності. *Інновації в дошкільній і початковій освіті*. 2024. № 2. С. 57–67. URL: <https://vspu.net/idpo/index.php/journal/article/view/16/21> (дата звернення: 10.03.2026).

8. Професійний стандарт “Вчитель закладу загальної середньої освіти”: затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024. № 1225. URL: <https://mon.gov.ua/news/informatsiine-povidomlennia> (дата звернення: 09.03.2026).

9. Шквир О.Л. Методичні рекомендації до виконання самостійних робіт з курсу “Технології вивчення освітніх галузей початкової школи” для здобувачів вищої освіти денної форми навчання. Хмельницький: ХГПА, 2025. 10 с.

10. Шквир О., Кришук Б., Поляновська О., Сівак Н, Суховірський О. Праксеологічний підхід до підготовки майбутніх учителів-магістрів зі спеціальності 013 Початкова освіта. *Молодь і ринок*. № 1 (233), 2025. С. 31–37.

REFERENCES

1. Bieliaiev, O.B. & Ilina, O.O. (2021). Formuvannia soft skills u maibutnikh uchyteliv Novoi ukrainskoi shkoly [Formation of soft skills of the future teachers of the New Ukrainian School]. *Pedagogy of the formation of a creative personality in higher and general education schools*. No. 79. Vol.1. pp. 13–16. [in Ukrainian].

2. Bobro, A. (2021). Formuvannia soft skills u maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly [Formation of soft skills of future primary school teachers]. *Scientific notes. Series “Psychological and pedagogical sciences” (Nizhyn State University named after Mykola Hohol)*. (1), pp. 117–124. [in Ukrainian].

3. Demchenko, O., Kazmirchuk, N. & Stakhova, I. (2022). Rozvytok soft skills maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv yak zasib akmeolohichnoho zrostannia [Development of soft skills of future primary school teachers as a means of acmeological growth]. *Professional pedagogy*. No. 1(24). pp. 91–100. [in Ukrainian].

4. Kalamazh, V.O. (2019). Psykholohichni chynnyky efektyvnosti hrupovoi proektnoi diialnosti studentiv ZVO u

РОЛЬ ТА НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

protsepsi vyvchennia inozemnoi movy [Psychological factors of the effectiveness of group project activities of students of higher educational institutions in the process of learning a foreign language: dissertation for the degree of Doctor of Philosophy]. *Doctor of Philosophy*. Lutsk, 2019. 225 p. Available at: <https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/10/Dysertatsiya-Kalamazh.pdf> (Accessed 12 Mar. 2026). [in Ukrainian].

5. Koval, K.O. (2015). Rozvytok "soft skills" u studentiv – ody z vazhlyvykh chynnykiv pratsevlashtuvannia [Developing "soft skills" of students – one of the important factors in employment]. *Bulletin of Vinnytsia Polytechnic University*. Vol. 2, pp. 162–167. [in Ukrainian].

6. Konovalchuk, I.M. (2025). Rozvytok "soft skills" maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv u protsepsi fakhovoi pidhotovky. [Development of "soft skills" of future primary school teachers in the process of professional training]. *Modern vision of implementing innovations in scientific studies*. February 14. Marseille, French Republic. *Collection of scientific papers "SCIENTIA"*. pp. 192–198. [in Ukrainian].

7. Kotelianets, N. & Kushnir, A. (2024). Formuvannia tvorchoho myslennia maibutnikh uchyteliv pochatkovoi shkoly zasobamy proiektnoi diialnosti. Innovatsii v doshkilnii i pochatkovii osviti [Formation of creative thinking of future primary school teachers through project activities]. No. 2.

pp. 57–67. Available at: <https://vspu.net/idpo/index.php/journal/article/view/16/21> (Accessed 10 Mar. 2026). [in Ukrainian].

8. Profesiyni standart "Vchytel zakladu zahalnoi serednoi osvity": [Professional standard "Teacher of a general secondary education institution"] approved by order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated August 29, 2024. No. 1225. Available at: <https://mon.gov.ua/news/informatsiine-povidomlennia> (Accessed 09 Mar. 2026). [in Ukrainian].

9. Shkvyr, O.L. (2025). Metodychni rekomendatsii do vykonannia samostiinykh robot z kursu "Tekhnolohii vyvchennia osvितnikh haluzei pochatkovoi shkoly" dlia zdobuvachiv vyshchoi osvity dennoi formy navchannia [Methodological recommendations for performing independent work on the course "Technologies for studying educational branches of primary school" for full-time higher education students]. *Khmelnyskyi*, 10 p. [in Ukrainian].

10. Shkvyr, O., Kryshchuk, B., Polianovska, O., Sivak, N. & Sukhovirskyi, O. (2025). Prakseolohichni pidkhid do pidhotovky maibutnikh uchyteliv-mahistriv zi spetsialnosti 013 Pochatkova osvita [Praxeological approach to the training of future teachers-masters in the specialty 013 Primary Education]. *Youht & market*. No. 1 (233). pp. 31–37. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 13.03.2026

Прийнято до друку: 18.05.2026

Опубліковано: 29.05.2026

УДК 378.147:378.011.3-051:004.89

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2026.358054>

Леонід Оршанський, доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри технологічної та професійної освіти

Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9197-2953>

Роман Пазюк, кандидат фізико-математичних наук, доцент
кафедри фізики та інформаційних систем

Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1332-2979>

Дмитро Неміров, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
спеціальності А5 "Професійна освіта (за спеціалізаціями)"

Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-0358-2624>

РОЛЬ ТА НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

У статті розглядаються сучасні тенденції інтеграції технологій штучного інтелекту (ШІ) у систему педагогічної освіти та їхній вплив на фахову підготовку майбутніх учителів. Особлива увага приділяється ключовим напрямкам використання інтелектуальних цифрових систем, серед яких персоналізація навчання, автоматизація оцінювання, створення та адаптація навчальних матеріалів, аналітика освітніх даних і застосування педагогічних агентів. Аналізуються як зарубіжні, так і вітчизняні дослідження у сфері цифрової трансформації освіти, зокрема модель інтеграції технологічних, педагогічних і предметних знань ТРАСК (P. Mishra, M. Koehler), концептуальні підходи до розвитку цифрової грамотності (A. Martin, J. Grudziecki) та підхід TEDDICS щодо формування інформаційно-комунікаційних навичок учнів (F. Siddiq, R. Scherer, J. Tondeur).

Особлива увага приділяється розвитку цифрової компетентності педагогів, яка охоплює навички роботи з інтелектуальними системами, критичну оцінку результатів їхньої роботи та ефективне використання ШІ для підтримки навчального процесу. Визначено основні виклики інтеграції ШІ в освіту, серед яких забезпечення академічної доброчесності, захист персональних даних та етичні аспекти застосування алгоритмів. Показано, що впровадження технологій ШІ сприяє створенню адаптивних та персоналізованих освітніх середовищ, оптимізації